

Z lektury dokumentów oraz przede wszystkim z głosów od Państwa wiemy, że proces przygotowania do nowego okresu polityki spójności 2014-2020 przebiega w regionach różnie. Wiele urzędów marszałkowskich zaktualizowało strategie rozwoju województwa oraz przygotowało projekty regionalnych programów operacyjnych w ścisłej współpracy z samorządami lokalnymi. Niestety, dochodzą nas także głosy, że zdarzają się przypadki narzucania nowych rozwiązań społecznościom lokalnym, bez wysłuchania ich głosu. Dzieje się tak przy wytyczaniu obszarów funkcjonalnych i tzw. obszarów strategicznej interwencji. A ma to zasadnicze znaczenie dla samorządów, bowiem jest kluczem do podziału pieniędzy. Dlatego przypominamy podstawowe informacje dotyczące tych pojęć. Dziś o obszarach funkcjonalnych.

Zintegrowane podejście terytorialne

Następujące w ostatnich latach zmiany w formułowaniu europejskiej polityki spójności oraz polskiej polityki rozwoju polegają na przechodzeniu od ich podejścia sektorowego do zintegrowanego podejścia terytorialnego. Zasadniczym założeniem tego podejścia jest ujęcie terytoriów określanych nie administracyjnie, a funkcjonalnie. Stąd wzięło się określenie, którego wszyscy uczymy się dziś stosować – obszary funkcjonalne. Działania podejmowane wobec obszarów funkcjonalnych muszą być ze sobą zintegrowane, co oznacza, że wszelkie podmioty publiczne podejmujące takowe działania muszą ze sobą współpracować (zarządzanie wielopoziomowe). Takie podejście zastosowano w podstawowych dokumentach perspektywicznych na poziomie krajowym i będących punktem odniesienia dla programowania rozwoju samorządów lokalnych: Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego (KSRR) i Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK).

Obszary funkcjonalne

Obszary funkcjonalne, które mają być obecnie podmiotem polityk publicznych, KPZK definiuje jako terytoria charakteryzujące się wspólnymi cechami geograficznymi (społeczno-gospodarczymi i przestrzennymi). Cele i instrumenty polityki regionalnej i przestrzennej są różnicowane w zależności od specyfiki poszczególnych obszarów funkcjonalnych i ukierunkowane na wykorzystanie ich specyficznego potencjału dla osiągnięcia celów rozwojowych kraju.

W KPZK zaproponowano klasyfikację obszarów funkcjonalnych, wychodząc od cztery podstawowych typów, według których następnie przeprowadzono ich klasyfikację. Te ogólne kategorie, to:

1. obszary określone w odniesieniu do całego systemu osadniczego, wyznaczone na podstawie stopnia urbanizacji, obejmujące obszary miejskie – rdzenie i ich strefy funkcjonalne – i obszary funkcjonalne wiejskie;
2. obszary wyznaczone na podstawie typu potencjału rozwojowego ze względu na występowanie szczególnego zjawiska z zakresu gospodarki przestrzennej i warunków dla polityki rozwoju w skali makroregionalnej;
3. wyznaczone ze względu na możliwość wystąpienia konfliktów przestrzennych związanych ze sposobem wykorzystania ich potencjału przyrodniczego i kulturowego;
4. wymagające restrukturyzacji i rozwoju nowych funkcji przy użyciu instrumentów właściwych polityce regionalnej, na tych obszarach dochodzi do kumulacji problemów o charakterze społeczno-gospodarczym, co staje się barierą dla osiągnięcia spójności przestrzennej kraju.

Zbiór otwarty

Kategoria: Aktualności

Opublikowano: środa, 21, sierpień 2013 00:00

Jarosław Komża

Odśloni: 1552

Nie będziemy w tym artykule prezentować całej klasyfikacji obszarów funkcjonalnych, zawartej w KPZK. Kilkakrotnie już ją przedstawialiśmy na łamach dziennika Warto Wiedzieć, łatwo można do niej sięgnąć w dokumencie Koncepcji. Natomiast w kontekście tworzenia regionalnych programów operacyjnych, czyli systemów wdrażania funduszy rozwojowych na najbliższe lata, chcemy zwrócić uwagę na pewien ważny aspekt.

Autorzy KPZK wyraźnie podkreślają, że *"zbiór obszarów funkcjonalnych jest zbiorem otwartym – liczba i zasięg geograficzny takich obszarów zależy od celu, jakiemu delimitacja ma służyć"*. W odniesieniu do poszczególnych obszarów problemowych autorzy KPZK nie przesądzają o ich szczegółowej delimitacji w terenie, pozostawiając to zadanie odpowiednim organom państwa, w tym samorządowi terytorialnemu. Jednocześnie podkreślają, iż *"delimitacja tych obszarów będzie się odbywać przede wszystkim na poziomie regionalnym lub lokalnym."* A *"(..) dla zapewnienia partnerstwa i współpracy zostaną wypracowane metody konsultacji zasięgu obszarów funkcjonalnych i zapisu planów ich zagospodarowania."*

Pamiętajmy także o tym, że zasada partnerstwa została wpisana do najważniejszego dokumentu programującego interwencję funduszy polityki spójności, tj. Umowy Partnerstwa 2014-2020, ponieważ jest jedną z trzech podstawowych zasad horyzontalnych polityki spójności.

Przedstawiciele samorządów lokalnych mogą czuć się upoważnieni, umocowani zapisami najważniejszych dokumentów do oczekiwania od władz i urzędników regionalnych partnerskiego podejścia i przestrzegania zasady nie tylko konsultacji, ale i negocjacji uwarunkowań wdrażania polityki regionalnej. Natomiast do przedstawicieli urzędów marszałkowskich kierujemy apel o przestrzeganie zasady wielopoziomowego zarządzania i zachowania dla lokalnych społeczności przysługującego im prawa oczekiwania z Państwa strony partnerskiej postawy. Wówczas z pewnością uda się wypracować mechanizm optymalny, czyli kompromisowy ze względu na możliwości, ale maksymalnie ujmujący zdanie wszystkich partnerów tego procesu, od których jednocześnie zależy powodzenie wdrażania nowego systemu.